

MOXIE | PROXY | FOXY

Drie successleutels voor je start in het onderwijs

Ben je een nieuwe leerkracht, dan is je nieuwe school meer dan waarschijnlijk een ware rollercoaster. Je zwenkt van de ene uitdaging naar de andere en weet niet altijd wat er achter de bocht op je wacht. Soms beleef je intense blijheid, dan weer diepe ontgoocheling of twijfel. Heel vaak hangt je voldoening af van de tevredenheid van anderen: je leerlingen, je collega's, de directeur, de ouders. Je vele inspanningen worden pas echt gewaardeerd als je bij hen in de smaak valt. Hoe krijg je of houd je als starter die medespelers aan je kant? Deze drie sleutels maken het verschil: toon moxie, wees proxy, denk foxy.

Sterk Starten
Survivalkit voor de nieuwe
leerkracht

WHITEPAPER

Met plezier aangeboden door

Johan Dehandschutter – info@sterkstarten.be

Uitgeverij Acco – uitgeverij@acco.be

acco
MAAKT KENNIS MET U

MOXIE [mok-see] noun, Slang. 1. vigor; verve; pep. 2. courage and aggressiveness; nerve. 3. skill; know-how. Origin: 1925-30, Americanism; after Moxie, a trademark (name of a soft drink) (Bron: dictionary.com)

TOON MOXIE

Moxie is in het Amerikaanse Engels een gemeenzame term voor moed en vastberadenheid. Oorspronkelijk was het de naam van een frisdrank met een uitgesproken smaak, die in de jaren 20 van de vorige eeuw werd gepromoot met de afbeelding van een zelfbewuste jongeman. Volgens dr. Jennifer Levin-Goldberg (Edutopia, 20-11-2015) is moxie een sleutel voor succes binnen en buiten de school. Mensen met moxie zijn positief, doelgericht en wilskrachtig. En laat dat nu net de eigenschappen zijn die de leerkrachten van vandaag echt vooruit helpen.

23% meer energie

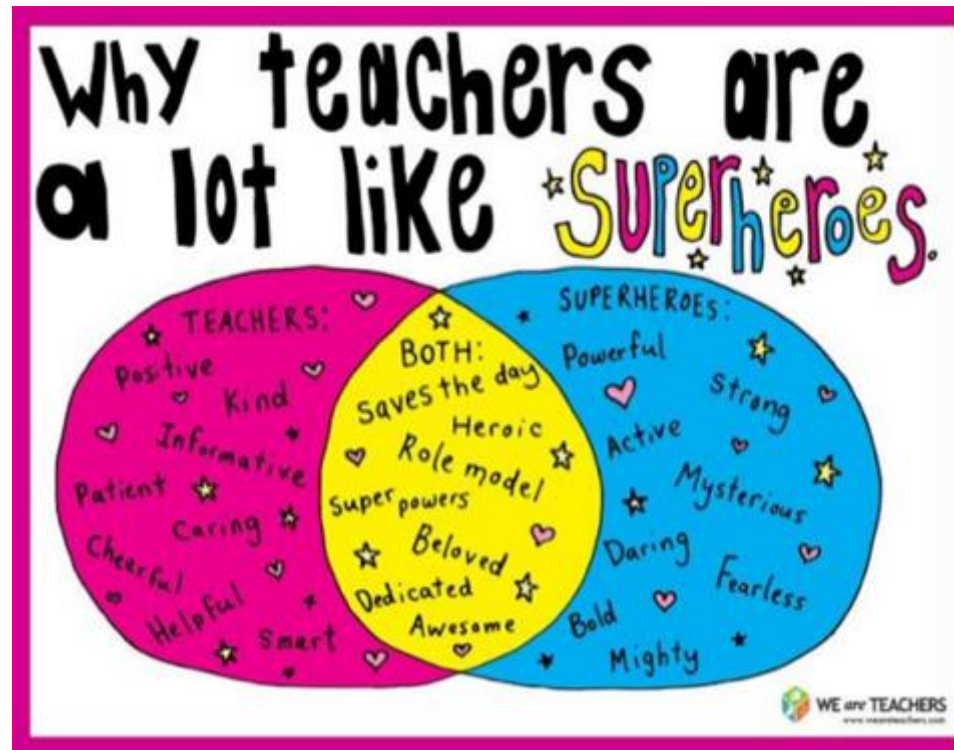
Verschillende auteurs zijn het erover eens: een focus op het positieve is onontbeerlijk voor goed presteren in je job. In zijn boek *Mastery* schrijft Robert Greene: “Wanneer we gemotiveerd en enthousiast zijn, kunnen we vrijwel alles overwinnen. Wanneer we verveeld en rusteloos zijn, sluiten onze hersenen zich af en worden we steeds passiever.” Je gerichtheid op positieve doelen port je dynamisme aan en je dynamisme verhoogt je kansen op succes. “Als je gericht bent op positieve dingen, heb je in stresssituaties 23% meer energie (en leef je langer)”, aldus psycholoog Shawn Achor op forbes.com (10 september 2013). Rudy Heylen, de mentale coach van voetbalclub Club Brugge en veldrijder Wout Van Aert, verplicht zijn sporters om zich op geregelde tijden op positieve zaken te focussen. “Emoties die je vaak beleeft en de gedachten die je vaak hebt, worden bij herhaling nog sterker,” zegt hij in *De Morgen* (12-01-2016).

Concreet en zichtbaar

Als startende leerkracht heb je meer dan waarschijnlijk moxie in overschot. Maar om er succes mee te oogsten, maak je haar best concreet en zichtbaar. Je ondernemingsgezindheid maakt je immers tot een interessant partner van al diegenen voor wie je moxie opbrengt: je leerlingen, je collega's, je directeur. Ze geven graag krediet aan iemand die werk maakt van wat hij doet en met hen vooruit wil. Ze krijgen er ook zelf moxie van.

Positieve verhalen

Geef je moxie vleugels. Schotel jezelf elke dag een positieve uitdaging voor. Werk dagelijks aan een kleine of grotere verandering die je job werkbaarder, boeiender of betekenisvoller kan maken. Durf je comfortzone te verlaten. Oude gewoonten stoppen is vaak moeilijker dan iets nieuws aanvatten. Put moed uit wie je heel graag als leerkracht wil zijn. De verhalen die je zo 'schrijft', hoeven geen grootse dingen te zijn, zolang ze je maar het gevoel geven dat je aan het ondernemen bent.

Als een held

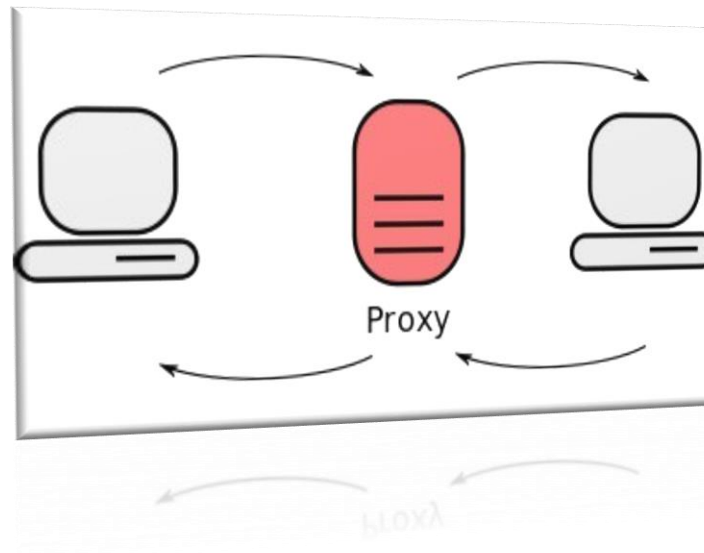
Wees niet ontgoocheld als je verhalen niet onmiddellijk het gewenste resultaat opleveren. Hindernissen zijn kenmerkend voor sterke verhalen. Proberen en mislukken horen bij je moxie, net als volhouden. Gedraag je in elk van je projecten of projectjes als een held: je gelooft dat je bijzondere talenten hebt, je zet die in voor anderen en geeft niet snel op. Een beetje pretentie kan geen kwaad. In zijn boek *Pretentiousness. Why it matters* (2016) stelt Dan Fox dat die eigenschap zelfs essentieel is voor het nemen van creatieve risico's als een boek schrijven of een film maken, en dus ook ... voor een goede les. Geniet regelmatig van het resultaat dat je boekt - hoe klein ook -, overschouw op gepaste momenten de stappen die je nog wil zetten en laat je door niets of niemand ontmoedigen.

Spreek er over

Spreek over wat je onderneemt met je collega's, je mentor, je directeur. Je doorbreekt er niet alleen je schroom mee - dat is pas moxie, proficiat! - , het delen van verhalen helpt je ook om je focus op je projecten nog scherper te stellen. Het versterkt je visie op je job. Er over vertellen verhoogt je zelfvertrouwen en maakt je beter bestand tegen weerstand en kritiek. Startende leerkrachten scheppen over het algemeen heel veel voldoening en motivatie uit gesprekken met werkgenoten. Moxie betekent ook dat je anderen durft te vragen aan je verhalen mee te werken, je leerlingen bijvoorbeeld, of collega's of ouders.

Enkele moxie-ideeën

- Probeer regelmatig een nieuwe didactische werkvorm uit
- Smeed leuke plannen voor je tegendraadse klas
- Maak met je klas regelmatig nieuwe, positieve afspraken
- Geef op een middag extra les voor je leerlingen die het moeilijk hebben
- Schrijf je lesvoorbereidingen eens op een andere manier uit
- Werk aan een strategie om je arrogantste leerling aan je kant te krijgen
- Doe een voorstel in je vakwerkgroep
- Knoop tijdens de lunch een gesprek aan met een vreemde collega of ga eens naast de directeur zitten
- Start een liefdadigheidsactie met leerlingen
- Plan een overlegmoment met je mentor, een ervaren collega of je directeur
- Start een vorm van communicatie of een activiteit met de ouders van je leerlingen
- Houd een logboek bij waarin je kort je avonturen van die dag beschrijft

PROXY /'prɒksi/ noun, plural proxies. 1. an ally or confederate who can be relied upon to speak or act in one's behalf 2. the authority, esp in the form of a document, given to a person to act on behalf of someone else 3. (computing) short for proxy server (Bron: dictionary.com)

WEES PROXY

Een proxy is een persoon of een hulpcomputer die verbonden is met een groter geheel, optreedt als voorpost en zo dat grotere geheel beschermt en ontlast. Wil je scoren op je school, wees dan een proxy. Neem mee verantwoordelijkheid op. Breng mee de goede bedoelingen van je school en van je collega's tot bij je leerlingen, de collega's en de ouders. Kaart problemen aan maar maak meteen ook duidelijk dat je ze mee wil helpen oplossen.

Proxy's voelen zich beter

Als je proxy bent, dan worden daar niet alleen de anderen beter van. Ook jij plukt er de vruchten van. In hun boek *Vitamines voor groei* (2015) schrijven ontwikkelingspsychologen Maarten Vansteenkiste en Bart Soenens dat onderzoek bevestigt dat ook volwassenen die het gevoel hebben verbonden te zijn met anderen zich beter voelen. Ze zijn tevens creatiever en vertonen minder depressieve en lichamelijke klachten. "Goede relaties houden ons gelukkiger en gezonder. Punt aan de lijn," stelt Robert Waldinger, onderzoeksleider van de Harvard Study of Human Development (De Morgen, 23-02-2016).

Horizontale autoriteit

Verbondenheid met anderen houdt je op dreef. Anderen gaan het ook gemakkelijker voor je opnemen en je op de gepaste momenten steunen. Je bouwt als het ware een eigen adviesraad rond jezelf op. Je integratie in het schoolteam verhoogt bovendien je gezag bij je leerlingen. Je wordt voor hen een deel van de 'horizontale autoriteit' waarover Paul Verhaeghe het in zijn boek *Autoriteit* (2015) heeft.

Leg contacten

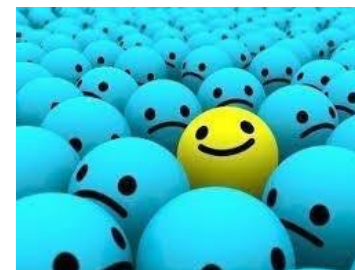
Maar hoe begin je daar aan? Niet zo moeilijk. Als je voldoende verbindingen maakt in het netwerk van je school, word je als vanzelf zo'n proxy. Ga als starter de vele mensen waarmee je te maken krijgt dus niet uit de weg. Neen, overwin je terughoudendheid en maak contact. Niet met iedereen, dat kan niet en dat hoeft ook niet. Maar een aantal contacten kan je beter niet links laten liggen. Kies in de eerste plaats voor die mensen die van betekenis zijn in jouw vakgebied(en), bij jouw leerlingen en voor jouw dagelijkse praktijk.

Respecteer je stammen

In een goede schooljungle vind je stammen. Het zijn groepjes van medewerkers die om een of andere reden met elkaar samenwerken. Om op je school proxy te zijn, sluit je best aan bij de stammen die er voor jou toe doen: je vakwerkgroep(en), je directeur en zijn coördinatoren, het leerlingensecretariaat. Elke stam heeft haar eigen cultuur, eigen rituelen en gebruiken, eigen doelen en eigen leidersfiguren. Laat hen voelen dat ze belangrijk voor je zijn. Toon expliciet je bereidheid om mee te werken en wees bereikbaar. Roep nu en dan hun hulp in en maak ook duidelijk dat jij hulp wil bieden.

Zoek de positivo's

Omring je met positieve mensen. Zoek het gezelschap van collega's die je stimuleren en je een goed gevoel geven. In elke school vind je ze, de leerkrachten die tegelijk vrolijk en gedreven zijn. In elke school heb je natuurlijk ook de negatieve exemplaren. "Blijf vriendelijk tegen ze, maar wees altijd op weg naar ergens anders als ze je proberen mee te zuigen in hun afvoergat," schrijft onderwijscoach Annette Breau op *ASCDEExpress* (13-08-2015). Je collega-starters vormen een bijzondere positieve stam. Bij diverse gelegenheden delen jullie elkaars ervaringen en bekommernissen, en dat lucht op.

Persoonlijke aandacht

Bijzondere stammen zijn natuurlijk de klassen waaraan je lesgeeft. Wil je als starter succes oogsten, dan moet je ook voor hen een proxy zijn. Bewandel daartoe een pad met twee sporen: neem je leidende rol als leerkracht op - je leerlingen en de school zijn je daar heel dankbaar voor - en leg je tegelijk toe op een goede band met de klas. Die verstandhouding krijg je nog het best als je inspanningen doet om voor iedere leerling persoonlijk aandacht op te brengen.

Een proxy wil met ouders spreken en naar ouders luisteren. Doe dat zoveel als je voor jezelf mogelijk acht. Maak van je lessen een glazen huis. Geef ouders een klare inkijk in wat er gebeurt, hoe hun zoon of dochter daarin evolueert en wat de spelregels zijn. Laat niet alleen van je horen als er problemen zijn. Een ouder die al eens een positieve boodschap van je heeft ontvangen, zal meer bereid zijn om bij eventuele moeilijkheden met je samen te werken.

Enkele proxy-ideeën

- Spreek je vakhoofd(en) regelmatig aan
- Zoek in de leraarszaal het gezelschap op van je vakcollega's
- Respecteer de beslissingsketting: stap met een voorstel of een idee niet onmiddellijk naar de directeur als je het ook met de klastitularis had kunnen bespreken
- Wanneer je een probleem aankaart, maak dan meteen ook duidelijk dat je het mee wil oplossen
- Sta bij het binnenkomen van de leerlingen aan de klasdeur en gun elk een vriendelijke groet
- Bel naar ouders die je zelden of nooit ziet of nodig hen eens uit op de school
- Maak tussen je lessen of op de speelplaats regelmatig een babbeltje met leerlingen
- Loop bij een uitstap tussen de leerlingen
- Maak in je lessen tijd om te luisteren naar wat de leerlingen beroert
- Vertel de ouders waar je met hun zoon of dochter aan werkt in je lessen
- Vertel de leerlingen en de collega's eens iets over wat je bezighoudt in je leven
- Schrijf iets positiefs in de agenda van een leerling
- Sluit je zoveel als mogelijk aan bij de samenkomsten met je collega-starters
- Wees eens grappig en lach met grapjes van leerlingen
- Neem deel aan een naschoolse activiteit met collega's, leerlingen of ouders

FOXY adjective, foxier, foxiest. 1. foxlike; cunning or crafty; slyly clever. (Bron: dictionary.com)

DENK FOXY

Wil je van je eerste jaar een succes maken? Zet dan gerust wat meer van je foxy kant aan het werk. Het schrandere, strategisch denken van de vos uit de sprookjes en fabels zal je zeker van pas komen. Met je enthousiasme bereik je al heel wat, maar voor een vruchtbare samenwerking met je directeur, je collega's, je leerlingen en hun ouders heb je ook tact nodig. Een aantal strategieën werkt echt. Durf er op te vertrouwen. Zet ze in.

Authenticiteit

In je omgang met je leerlingen komt je tactisch vermogen zeker van pas. Natuurlijk ben je best zo authentiek mogelijk. Wat je zegt en doet, sluit best aan bij wie je bent, bij wat je denkt en voelt en wat je kan. Dat zet je helemaal in je kracht. En authenticiteit wordt ook door je leerlingen erg op prijs gesteld. Toch moet je soms spontane reacties onderdrukken om je 'rol' van leerkracht goed te kunnen 'spelen'.

Optimisme en afstand

Je pedagogisch optimisme is een kernkwaliteit van je rol als leerkracht. Met je positieve kijk op wat hij of zij kan bereiken, ben je een boei voor het zelfvertrouwen van iedere leerling. Afstand kunnen nemen is een andere kernkwaliteit. Je laat je door een probleem emotioneel nooit helemaal inpakken, maar bekijkt het alsof het aan je wordt voorgeschied, om het dan met deskundigheid en het nodige overleg op te lossen.

(Inter)actieve lessen

Denk foxy voor je lessen. Geloof in de didactische en pedagogische strategieën die je tijdens je opleiding hebt ontdekt om je leerlingen te motiveren om werk te maken van wat je van hen vraagt. Volgens de zelfdeterminatietheorie van Deci en Ryan kunnen we leerlingen alleen motiveren als we ze autonoom, competent en verbonden laten zijn. Met 'veilige' lessen doe je dat niet, met een gedurfde interactie wel.

Trial and error

Wees niet bang om regelmatig te mislukken in je opzet. Leerlingen in je lessen een actieve rol geven loopt al eens mis. Trial and error, dat is de goede spirit. Vraag wel regelmatig naar de ideeën en ervaringen van collega's, je vakhoofd, je pedagogisch begeleider(s), je mentor, je directeur en je leerlingen. Hun steun kan je op moeilijke momenten goed van pas komen.

"Make New Mistakes. Make glorious, amazing mistakes. Make mistakes nobody's ever made before. Don't freeze, don't stop, don't worry that it isn't good enough, or it isn't perfect, whatever it is: art, or love, or work or family or life." Neil Gaiman, schrijver

Kies keurig

Je engagement voor je school is een belangrijke succesfactor. Met je inzet verover je vele harten. Maar dat betekent niet dat je achter elke bal moet lopen die je voor de voeten rolt. Er komt dat eerste jaar heel veel op je af. Het is belangrijk dat je je energiepijl bewaakt. De mensen op en rond je school gaan je echt niet meer waarderen omdat je op alle (veronderstelde) verwachtingen en verzoeken wil ingaan, te weinig slaapt, te weinig aan jezelf denkt, ongezond leeft en neerkijkt op de collega's die dat niet doen. Wees selectief. Kies foxy. Kies voor wat rendeert.

Corebusiness versterken

Je engageren voor een project dat aansluit bij het vak dat je geeft, is een uitstekende strategie. Je kan er je geloofwaardigheid als vakleerkracht mee versterken. Dat is je core business. Dat is waar je finaal op zal worden beoordeeld. Of kiezen voor een activiteit die je de gelegenheid geeft om een meer persoonlijke band op te bouwen met de leerlingen waar je les aan geeft, ook dat is foxy. Leerlingen die je buiten de les beter leren kennen, zullen je tijdens je les gemakkelijker hun medewerking verlenen.

Ruimte voor de tijd

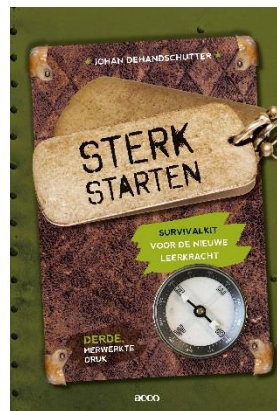
Het onderwijs heeft meer weg van een marathon dan van een spurt. Je inspanningen worden niet altijd onmiddellijk beloond. Je tactische inzichten leiden niet altijd tot directe resultaten. Gelukkig tikt de tijd onophoudelijk in je voordeel. Vooruitgang en oplossingen dienen zich meestal pas na een zekere periode aan. Je kan dat niet forceren. Het is strategisch heel wijs om leerlingen en jezelf tijd te gunnen. Alleen zo kan je geduld voor ze opbrengen, vertrouwen in hun mogelijkheden en hen vergeven als het eens misgaat. Alleen zo kan je mild zijn voor jezelf, omdat je weet dat de tijd je zal helpen te bereiken wat je wil.

Enkele foxy-ideeën

- Bekijk negatieve gebeurtenissen vanop een afstand: laat je er emotioneel nooit helemaal door inpalmen
- Als je in een klas een algemene opmerking maakt, laat ze dan altijd positief zijn
- Doe aan multi-asking: licht je over een probleem grondig en discreet in bij de betrokkenen en bij deskundigen
- Knoop zelfs met je meest onwillige leerling positieve gesprekjes aan
- Voel je niet verplicht om waar dan ook de leiding over collega's te nemen. Voor een starter is een zekere terughoudendheid op dat vlak zelfs aangewezen
- Laat je leerlingen lovende dingen over elkaar en zichzelf zeggen
- Neem regelmatig deel aan activiteiten met leerlingen buiten de les: klasuitstap, sportactiviteit op woensdagmiddag, benefietproject, ...
- Spreek tegen een leerling nooit kwetsende woorden
- Laat je leerlingen en je collega's een persoonlijke talent van je zien: koken, dansen, muziek, kennis van de natuur, ...
- Snoei in de vele dingen die je doet voor de school. Selecteer op nut en rendement
- Voorzie vaste momenten in de week waarop je niet met de school bezig bent
- Bespreek met je leerling wat hij al heeft bereikt en wat je met hem nog wil bereiken
- Geef jezelf en leerlingen tijd om iets op te lossen
- Gun je leerlingen vrijheid in de uitvoering van een taak

Meer inzichten en ideeën voor je start in het onderwijs?

Lees de nieuwe, derde, herwerkte druk van het boek *Sterk Starten. Survivalkit voor de nieuwe leerkracht*

[Naar info en bestellen](#)

Sterk starten is een praktisch overlevingspakket voor de startende leerkracht. Het staat aan de zijde van de starter en kijkt met hem naar de vele elementen die hem kunnen maken of kraken. In dit overlevingspakket zitten 11 gereedschappen, elk met een bijbehorende gebruiksaanwijzing. De survival kit wil de student lerarenopleiding, de startende leerkracht, of directeurs of mentoren die de startende leerkracht begeleiden, vervullen met zelfvertrouwen en zin om er in zijn boeiende onderwijsopdracht tegenaan te (blijven) gaan. Het boek biedt inzichten voor klasmanagement, voor de relatie met directeurs, collega's en ouders en voor de beheersing van werkdruk en conflicten. In deze tweede editie is er extra aandacht voor actuele thema's als motivatie (het motiveren van de leerling, maar ook de motivatie van de leerkracht) en het omgaan met tegendraadse leerlingen en moeilijke klassen.

Het boek bespreekt alle aspecten van de uitdaging voor de startende leerkracht

Johan Dehandschutter

licentiaat in de communicatiewetenschappen - mentor in stage- en aanvangsbegeleiding - meer dan 30 jaar ervaring als leerkracht en 10 jaar als mentor-coach in het Heilig-Hart&College van Halle